

Sygn. akt **II AKa 160/13**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie, II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Olszewski
Sędziowie:	SA Piotr Brodniak (spr.) SA Bogumiła Metecka-Draus
Protokolant:	st. sekretarz sądowy Magdalena Budnik

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej delegowanej do Prokuratury Apelacyjnej Janiny Rzepińskiej
po rozpoznaniu w dniu 10 października 2013 r. sprawy

R. S.

o wydanie wyroku łącznego

z powodu apelacji wniesionych przez prokuratora i obrońcę skazanego

od wyroku łącznego Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 12 czerwca 2013 r., sygn. akt III K 16/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- wskazuje, iż wyrok opisany w punkcie 5 to wyrok Sądu Rejonowego w Gryficach, a nie w Gryfinie;

- z podstawy prawnej rozstrzygnięcia wyrażonego w punkcie III eliminuje przepis art. 89 § 1a k.k., a z treści tego rozstrzygnięcia eliminuje kary orzeczone wyrokiem Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 11 marca 2008 r., sygn. akt IV K 14/05, to jest karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 5 lat oraz karę 100 stawek dziennych grzywny po 10 złotych każda (orzeczenie wskazane w punkcie 6 wyroku),

- na podstawie art. 572 k.p.k. umarza postępowanie co do objęcia wyrokiem łącznym wyroku Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 11 marca 2008 r., sygn. akt IV K 14/05 (orzeczenie wskazane w punkcie 6 wyroku),

- karę łączną pozbawienia wolności orzeczoną wobec R. S. punkcie III wyroku obniża do 9 (dziewięciu) lat;

II. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

III. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. M. kwotę 147,60 (sto czterdzieści siedem i 60/100) złotych z VAT, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym;

IV. zwalnia skazanego od obowiązku ponoszenia wydatków związanych z postępowaniem odwoławczym.

Bogumiła Metecka-Draus Andrzej Olszewski Piotr Brodniak

Sygn. akt II AKa 160/13

UZASADNIENIE

R. S. został skazany wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w Myśliborzu z dnia 2 grudnia 1987 r., sygn. akt II K 419/87, za przestępstwo z art. 186 § 1 dkk w zw. 60 § 1 dkk, popełnione w okresie od kwietnia 1986 r. do października 1987 r., na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, oraz nadzór ochronny na okres 3 lat;

2. Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 14 czerwca 1989 r., sygn. akt VI K 882/88, za przestępstwo z art. 203 § 1 dkk w zb. z art. 208 dkk i w zw. z art. 10 § 2 dkk, popełnione 16/17 października 1985 r., na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz 40 000 złotych grzywny;

3. Sądu Rejonowego w Stargardzie Szczecińskim z dnia 10 lutego 2004 r., sygn. akt II K 897/03, za przestępstwo z art. 310 § 2 kk w zb. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk w zb. z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk w zw. z art. 12 kk, popełnione w okresie od 6 listopada 1998 r. do 19 stycznia 1999 r., na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

4. Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 4 stycznia 2008 r., sygn. akt V K 1933/03, za przestępstwo z art. 310 § 2 kk w zb. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zb. z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 310 § 2 kk w zb. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 12 kk w zw. z art. 64 § 1 kk, popełnione w okresie od 3-4 lutego 1999 r., na karę 1 roku i 5 miesięcy pozbawienia wolności;

5. Sądu Rejonowego w Gryficach z dnia 4 marca 2008 r., sygn. akt II K 16/04, za przestępstwo z art. 310 § 2 kk w zb. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 12 kk i art. 11 § 2 kk, popełnione 27 sierpnia 1999 r., na karę 1 roku pozbawienia wolności;

6. Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 11 marca 2008 r., sygn. akt IV K 14/05 za przestępstwo z art. 310 § 2 kk w zb. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 12 kk, popełnione w okresie od 27 stycznia do 13 marca 1999 r., na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania tej kary na okres 5 lat próby oraz wymierzoną na podstawie art. 33 § 2 kk karę 100 stawek dziennych grzywny po 10 złotych każda stawka;

7. Sądu Rejonowego Poznań Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z dnia 10 września 2008 r., sygn. akt III K 856/08, za przestępstwo z art. 199 § 1 dkk w zw. z art. 227 § 4 dkk w zw. z art. 10 § 2 dkk, 11 § 1 dkk w zw. z art. 199 § 1 dkk w zw. z art. 227 § 4 dkk w zw. z art. 10 § 2 dkk, przy zastosowaniu art. 58 dkk i art. 60 § 1 dkk, popełnione w okresie od 14 stycznia 1998 r., do 20 marca 1998 r. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności;

8. Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 22 lipca 2009 r., sygn. akt V K 141/09, za przestępstwo z art. 286 § 1 kk w zb. z art. 270 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk, popełnione 20 kwietnia 1999 r., na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz 50 stawek dziennych grzywny po 10 złotych każda stawka;

9. Sądu Rejonowego w Radomiu z dnia 7 marca 2011 r., sygn. akt X K 726/10, za przestępstwo z art. 310 § 2 kk w zb. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 12 kk w zw. z art. 64 § 1 kk, popełnione 28 sierpnia 1997 r., na karę 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę 100 stawek dziennych grzywny po 10 złotych;

10. Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 25 stycznia 2011 r., sygn. akt III K 235/09, za przestępstwa:

- z art. 199 § 1 dkk i art. 227 § 1 dkk w zw. z art. 10 § 2 dkk w zw. z art. 58 dkk w zw. z art. 60 § 1 dkk, popełnione w okresie od 12 grudnia 1997 r. do 13 stycznia 1998 r. na karę 4 lat pozbawienia wolności;

- z art. 310 § 2 kk w zb. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 12 kk w zw. z art. 64 § 1 kk, popełnione w okresie od 10 lipca 1999 r. do 21 sierpnia 1999 r., na karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności,

oraz karę łączną 5 lat pozbawienia wolności;

11. Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 14 listopada 2012 r., sygn. akt IV K 771/12, za przestępstwo z art. 310 § 2 kk i art. 286 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i art. 12 kk oraz art. 64 § 1 kk, popełnione w okresie od 23 maja 1999 r. do 1 lipca 1999 r., na karę 1 roku pozbawienia wolności;

wyrokiem łącznym z dnia 30 września 2010 r., sygn. akt V K 896/10 Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie połączył kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami opisanymi w punktach 3-8 i wymierzył skazanemu karę łączną 5 lat pozbawienia wolności.

Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 12 czerwca 2013 r. wydanym w sprawie III K 16/13:

I. stwierdził, iż kary łączne orzeczone wobec R. S. wyrokiem opisanym w pkt 10 oraz wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 30 września 2010 r., sygn. akt V K 896/10 utraciły moc;

II. na podstawie art. 85 kk i art. 86 § 1 kk połączył kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami opisanymi w punktach 1 oraz 2 i wymierzył R. S. karę łączną 2 lat pozbawienia wolności;

III. na podstawie art. 85 kk i art. 86 § 1 i 2 kk i art. 89 § 1a kk połączył kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami opisanymi w punktach 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 i 11 oraz kary grzywny wymierzone w punktach 6, 8 i 9 i wymierzył R. S. karę łączną 11 lat pozbawienia wolności oraz karę łączną grzywny 100 stawek dziennych po 10 złotych każda stawka;

IV. w pozostałym zakresie wyroki pozostawił do odrębnego wykonania;

Nadto Sąd Okręgowy rozstrzygnął o wynagrodzeniu z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu, a także o wydatkach postępowania.

Apelacje od wyroku wnieśli prokurator oraz obrońca skazanego.

Prokurator zarzucił wyrokowi obrazę przepisu prawa materialnego, a mianowicie art. 4 § 1 k.k. polegającą na zastosowaniu przez Sąd przepisów w zakresie orzekania kary łącznej ustawy nowej w brzmieniu ustalonym w dacie orzekania, przez ustawę z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy Kodeks karny, ustawy - Kodeks postępowania karnego, ustawy - Kodeks karny wykonawczy, ustawy - Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2009 r. Nr 206, poz. 1589) i orzeczeniu kary łącznej pozbawienia wolności za zbiegające się przestępstwa, za które wyrokami Sądu Rejonowego w Myśliborzu z dnia 2 grudnia 1987 r., sygn. akt II K 419/87, Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 14 czerwca 1989 r., sygn. akt VI K 882/88, Sądu Rejonowego w Stargardzie Szczecińskim z dnia 10 lutego 2004 r., sygn. akt II K 897/03, Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 4 stycznia 2008 r., sygn. akt V K 1933/03, Sądu Rejonowego w Gryfinie z dnia 4 marca 2008 r., sygn. II K 16/04, Sądu Rejonowego Poznań Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z dnia 10 września 2008 r., sygn. akt III K 856/08, Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z dnia 22 lipca 2009 r., sygn. akt V K 141/09, Sądu Rejonowego w Radomiu z dnia 7 marca 2011 r., sygn. akt X K 726/10, Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 25 stycznia 2011 r., sygn. akt III K 235/09, Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 14 listopada 2012 r., sygn. akt IV K 771/12 orzeczono kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia ich wykonania oraz na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 11 marca 2008 r., sygn. akt IV K 14/05, podczas gdy przepis dotyczący tej kwestii z art. 89 § 1 kk w brzmieniu sprzed

przedmiotowej nowelizacji uznać należy za względniejszy dla skazanego, gdyż wykluczał on możliwość orzekania w takiej konfiguracji kary pozbawienia wolności bez zawieszenia jej wykonania, co implikowało po myśli art. 4 § 1 kk sąd do jego zastosowania w sprawie o wydanie wyroku łącznego w stosunku do skazanego R. S..

Podnosząc ten zarzut apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Obrońca skazanego zarzucił wyrokowi rażącą surowość wymierzonej wobec R. S. kary łącznej pozbawienia wolności poprzez wymierzenie R. S. kary niewspółmiernie wysokiej z punktu widzenia przesłanek przedmiotowych oraz podmiotowych dotyczących popełnionych przez skazanego przestępstw, która to kara łączna nie odpowiada dyrektywom wymiaru kary łącznej oraz nie uwzględnia w należyтым stopniu okoliczności dotyczących osoby skazanego, a mających wpływ na ograniczenie wysokości przedmiotowej kary łącznej.

Formułując ten zarzut apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez wymierzenie R. S. kary łącznej z zastosowaniem pełnej absorpcji, względnie o uchylenie zaskarżonego wyroku łącznego i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacje są zasadne, aczkolwiek sformułowane w nich wnioski nie zasługują na uwzględnienie.

Dokonując takiej oceny obu skarg na wstępie wypada przypomnieć, że wszystkie popełnione przez skazanego przestępstwa zaistniały przed 8 czerwca 2010 r., to jest przed datą wejścia w życie nowelizacji art. 89 kk wprowadzonej ustawą z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy Kodeks karny, ustawy - Kodeks postępowania karnego, ustawy - Kodeks karny wykonawczy, ustawy - Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2009 r. Nr 206, poz. 1589). W tej sytuacji trafną jest więc konstatacja wyrażona w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, że obowiązkiem Sądu Okręgowego było ustalenie, czy regulacja obowiązująca przed wspomnianą nowelizacją była względniejsza dla skazanego od tej aktualnej. Czyniąc zadość powinności, o której mowa Sąd pierwszej instancji sformułował pogląd, że w realiach rozpoznawanej sprawy, poprzednio obowiązujący stan prawny nie był korzystniejszy dla R. S., albowiem nie stwarzał on możliwości orzeczenia bezwzględnej kary pozbawienia wolności będącej wypadkową połączenia tego rodzaju kary z warunkowym zawieszeniem jej wykonania i bez takiego zawieszenia. Natomiast połączenie węzłem kary łącznej, między innymi, kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania i orzeczenie jako łącznej bezwzględnej kary pozbawienia wolności, zdaniem Sądu orzekającego, usuwa dolegliwości jakie dla skazanego wynikają z faktu warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności. Ów pogląd Sądu Okręgowego jest jednak błędny, a przekonują o tym liczne i jednolite w swej treści judykaty Sądu Najwyższego (vide: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2001 r., I KZP 2/01, Lex 46108 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 8 stycznia 2003 r., KK 403/02, Lex nr 74371; z dnia 3 kwietnia 2003 r., IV KK 113/03, Lex nr 151898; z dnia 5 października 2004 r., V KK 224/04, Lex nr 127219; z dnia 14 kwietnia 2005 r., III KK 54/05, Lex nr 157087; z dnia 15 listopada 2005 r., IV KK 256/05, Lex nr 200557; z dnia 16 grudnia 2005 r., V KK 414/05, Lex nr 177933; z dnia 19 października 2006 r., V KK 191/06, Lex nr 295245; z dnia 19 grudnia 2006 r., IV KK 446/06, Lex nr 324765; z dnia 14 marca 2007 r., II KK 6/07, Lex nr 446385; z dnia 24 kwietnia 2007 r., IV KK 155/07, Lex nr 293371; z dnia 12 czerwca 2007 r., V KK 132/07, Lex nr 471489; z dnia 19 grudnia 2007 r., III KK 408/07, Lex nr 476546; z dnia 19 marca 2008 r., IV KK 45/08, Lex nr 359245; z dnia 9 czerwca 2008 r., III KK 124/08, Lex nr 531306; z dnia 11 lipca 2008 r., III KK 82/08, Lex nr 424889; z dnia 26 listopada 2008 r., III KK 317/08, Lex nr 471015; z dnia 26 marca 2009 r., IV KK 69/09, Lex nr 491364; z dnia 5 sierpnia 2010 r., III KK 67/10, Lex nr 843428; z dnia 8 lutego 2011 r., III KK 414/10, Lex nr 73557). Odwołując się do nich trzeba zaś wyraźnie zaakcentować, że przed wspomnianą wcześniej nowelizacją, połączenie kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania i kary bez tego środka probacyjnego, a następnie orzeczenie bezwzględnej kary pozbawienia wolności nie było możliwe. Podstawowym argumentem, który uzasadniał to stanowisko była zaś niedopuszczalność, w istniejącym stanie prawnym, faktycznego zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności w drodze wydania wyroku łącznego. Innymi więc słowy, stan prawny istniejący przed 8 czerwca 2010 r. był dla R. S., względniejszy od tego obowiązującego obecnie. W związku z tym rację ma prokurator, że kara łączna pozbawienia

wolności orzeczona wobec skazanego w punkcie III części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku nie może uwzględniać kary 2 lat pozbawienia wolności wynikającej z wyroku Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 11 marca 2008 r., sygn. akt IV K 14/05. Kara ta bowiem została połączona ze środkiem probacyjnym jakim jest warunkowe zawieszenie jej wykonania na okres próby 5 lat. Z tych samych powodów podstawa prawna omawianego rozstrzygnięcia nie może zawierać aktualnie obowiązującego przepisu art. 89 § 1a kk.

Zaprezentowane dotychczas rozważania w istocie rzeczy posiadają jednak wymiar czysto teoretyczny a to dlatego, że skazanie wynikające ze wspomnianego wcześniej wyroku uległo już zatarciu. Skoro bowiem ów wyrok uprawomocnił się w dniu 19 marca 2008 r., to pięcioletni okres próby uwzględniający dodatkowo 6 miesięcy (art. 76 § 1 kk) zakończył swój bieg w dniu 19 września 2013 r. A zatem, w tej właśnie dacie nastąpiło zatarcie omawianego skazania. Zmaterializowanie się takiego stanu rzeczy zrodziło więc konieczność wyeliminowania z rozstrzygnięcia wskazanego w punkcie III części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku najpierw art. 89 § 1a kk, a następnie kar orzeczonych wyrokiem Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 11 marca 2008 r., sygn. akt IV K 14/05, a mianowicie kary 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 5 lat oraz kary 100 stawek dziennych grzywny po 10 złotych każda. W konsekwencji niezbędnym stało się również umorzenie postępowania co do objęcia wyżej wymienionego wyroku wyrokiem łącznym (art. 572 kpk).

Natomiast rozstrzygając podniesioną w apelacji obrońcy skazanego kwestię wymiaru kar łącznych stwierdzić należy, że ta kara łączna pozbawienia wolności, która dotyczy drugiej grupy przestępstw, to znaczy kara 11 lat pozbawienia wolności orzeczona wobec R. S. w punkcie III części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku razi swą niewspółmierną surowością. Wyrażając ten pogląd należy zaś zaakcentować, że wszystkie przestępstwa tworzące omawiany zbieg realny są jednorodziejowe, a przy uwzględnieniu ich ilości, uprawioną jest teza, że zaistniały one na zwartej i odległej już z aktualnej perspektywy przestrzeni czasowej. Obok tych okoliczności trzeba mieć również w polu widzenia postawę R. S. prezentowaną w jednostce penitencjarnej, którą Sąd pierwszej instancji bezbłędnie ocenił jako pozytywną.

Przedstawione uwarunkowania, a ściślej rzecz ujmując ich wszechstronna i wnikliwa ocena, zdaniem Sądu Apelacyjnego, prowadzi do wniosku, że analizowana kara łączna pozbawienia wolności orzeczona wobec R. S., jak już wspomniano wcześniej, razi niewspółmierną surowością. Fakt, że dotknięta jest ona tym uchybieniem powodował więc konieczność skorygowania jej wysokości do poziomu, który będzie odzwierciedlał ogół, zarówno podmiotowych, jak i przedmiotowych elementów tworzących realia niniejszej sprawy. Temu czyni natomiast zadość kara 9 lat pozbawienia wolności. Taki wymiar tej kary jest bowiem urzeczywistnieniem zasady asperacji w „czystej” jej postaci, a zastosowanie takiej właśnie a nie innej reguły przy łączeniu kar jednostkowych, w ocenie Sądu Apelacyjnego, jest w pełni uzasadnione występowaniem tych okoliczności, o których mowa powyżej.

Niezależnie od zmian dokonanych w części rozstrzygającej zaskarżonego wyroku, Sąd odwoławczy skorygował również omyłkę występującą w jego części wstępnej wskazując, że wyrok opisany w punkcie 5 to wyrok Sądu Rejonowego w Gryficach, a nie w Gryfinie.

O wynagrodzeniu z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie § 2 ust. 3 i § 14 ust. 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1348 z późn. zm.).

Zważywszy na długoterminowy charakter kar orzeczonych wobec R. S., Sąd Apelacyjny zwolnił go z obowiązku ponoszenia wydatków związanych z postępowaniem odwoławczym. Rozstrzygnięcie w tej materii zapadło w oparciu o przepis art. 624 § 1 kpk i art. 634 kpk.